

V O D I Č
ZA DOBIJANJE AKREDITACIJE
ZA
PREGE I POEK ORGANIZACIJE

20.06.2003. godine

Центар за уклањање мина у Босни и Херцеговини

1/13

Na osnovu tačke 4. Poglavlje XII Standarda BiH, a u cilju davanja uputa deminerskim organizacijama koje se žele akreditirati za pregiranje, BHMAC izdaje

VODIČ
ZA DOBIJANJE AKREDITACIJE ZA PREGI I POEK ORGANIZACIJE

Broj: 01-02-2813/03
Sarajevo, 26.6.2003.godine

D I R E K T O R
Dušan Gavran, s. r.

SADRŽAJ

Naziv sadržaja	Strana
Općenito	3
Sadržaj akreditacije	3
Početni uvjeti	4
Redovne procjene prega	5
Prilog A: Karton akreditacije za pregu	6
Prilog B: Odgovornosti kerovođe	7
Prilog C: Osnovni kriteriji za terensku procjenu prege za dobijanje akreditacije	8
Prilog D: Pregled sadržaja operativnih procedura za pregiranje	11
Prilog E: Proces akreditacije za POEK organizacije	12
Prilog F: Prijava za testiranje radi akreditacije prega	13

OPĆENITO

1. Kako bi se pružila određena mjera povjerenja korisnicima zemljišta koje su pretraživali psi otkrivači eksploziva (POEK), BHMAC će izdavati akreditaciju za *prege* (tandem kerovođe i psa) i organizacije koje ih posjeduju.
2. Od organizacija koje budu tražile akreditaciju za uvođenje svojih prega u deminiranje, tražit će se da ispune sve relevantne zahtjeve sadržane u procesu akreditacije BHMAC-a za operacije humanitarnog deminiranja u Bosni i Hercegovini, i dodatno, dokaz da su osposobljene za metodu deminiranja – *pregiranje* (deminiranje pomoću prega). Takva organizacija dobija prefiks “poek organizacija”.
3. Ugovarač koji iznajmljuje prege od POEK organizacije, u svom SOP-u mora prikazati detalje o pregiranju i precizan ugovor sa POEK organizacijom (način pripremanja površina – boksova za pregiranje), jer je ugovarač odgovaran za očišćenu površinu.
4. BHMAC-ovi inspekcijski organi za osiguranja kvaliteta (OK) provjeravat će pregiranje na radilištima i izvještavati o njima kao o dijelu rutinskih dužnosti inspekcije.
5. Sumnjive ili minirane površine će se smatrati čistim kada iste uspješno pretraže, neovisno jedna od druge, minimalno dvije akreditirane prege.

SADRŽAJ AKREDITACIJE

6. Akreditacija će se zasnivati na dvije komponente:
 - a. **Početnim uvjetima** za organizacije koje posjeduju minimalno dvije prege i žele da postanu POEK organizacija.
 - b. **Redovnoj procjeni prega** u određenim vremenskim intervalima, od strane POEK organizacija koje ih posjeduju, po vlastitom SOP-u, te proceduri BHMAC-a.

POČETNI UVJETI

7. Prije no što organizacija dobije akreditaciju za provođenje operacija deminiranja uz korištenje pasa, BHMAC će procijenjivati slijedeće:
 - (1) **Važeće operativne procedure (zaseban SOP ili poglavlje SOP-a)** za pregiranje, koje trebaju sadržavati:
 - a) U kojim slučajevima će se koristiti prege u operacijama deminiranja (redukciji sumnjivih površina-tehničkom izviđanju, pomoć pri manuelnom deminiranju u pretrazi površina između poznatih redova mina, pretrazi površina nakon mehaničke pripreme miniranih površina, kontroli kvaliteta deminiranja-uzorkovanju, deminiranju objekata i dr.).
 - b) Sigurnosna pravila i pravila ograničenja upotrebe prega.
 - c) Odgovornosti osoblja za pregiranje na radilištu (trenera prega, voditelja radilišta, vođe odjeljenja-tima i kerovođe).
 - d) Načini pretraživanja koji će se koristiti u različitim slučajevima upotrebe POEK-a, na različitim vrstama terena, na opasnim površinama i pod opasnim uvjetima.
 - e) Način indikacije POEK-a na prisustvo mina/NUS-a i poteznih žica (ukoliko je POEK obučen da prepozna potezne žice), i daljnji postupak deminera.
 - f) Prateća oprema POEK-a i osobna/lična zaštitna oprema za kerovođe.

- g) Održavanje POEK-a od strane kerovođe – dnevne obaveze (provjera zdravstvenog stanja, odgovarajuće svakodnevno vježbanje, hranjenje i pojenje, četkanje, čišćenje štenara, provjera opreme i dr.)
 - h) Procedure interne dnevne provjere sposobnosti POEK-a od strane kerovođe na pripremljenom vježbalištu organizacije ili na terenu rada u okviru sigurnosne zone (boks za trening).
 - i) Procedure interne mjesečne provjere (testiranja) prega od strane trenera prega organizacije na vlastitim vježbalištima, prema vlastitim sadržajima procjene i evidenciji koja je zabilježena po datumu, rezultatu i ovjerom odgovorne osobe organizacije.
- (2) **Da organizacija u strukturi rukovođenja i supervizije ima imenovanog certificiranog trenera prega.**
- (3) **Da svaki kerovođa ispunjava dolje navedene uvjete:**
- a) Da ima završen osnovni kurs za humanitarno deminiranje i da je stekao zvanje deminera.
 - b) Da je obučen za rad sa POEK-om kroz kurs za kerovođe po minimalnoj tematici koja je data u Standardu BiH (Poglavlje I, prilog I), odnosno da poznaje odgovornosti i tematiku za rad na deminiranju sa POEK-om koja je data u prilogu B.
- (4) **Knjižica POEK-a** iz koje mora biti vidljivo:
- a) **Uzgajivač ili dobavljač**- ova informacija može koristiti BHMACH-u pri procjeni sposobnosti pasa.
 - b) **Zdravstvena historija** (veterinarski pregledi).
 - Period aklimatizacije pošto pas stigne u zemlju. BHMACH neće procijenjivati niti jednu PREGU dok organizacija koja traži akreditaciju ne potvrdi da se pas aklimatizirao.
 - Izvještaji veterinaru iz zemlje porijekla, te od domaćeg veterinaru.
 - Vakcinacija u skladu sa zakonskim odredbama u Bosni i Hercegovini.
 - c) **Informacije o identifikaciji pasa.** Da bi se spriječilo uzastopno testiranje jednog psa pod maskom drugih, traži se obilježavanje pasa kroz tetoviranje ušiju ili ubacivanje mikro-čipova koji služe za identifikaciju svakog pojedinog psa.
- (5) **Lokacije površina obuke/testiranja** koje će koristiti organizacija u BiH.
- a) Površine moraju biti istovjetne površinama i operativnim uvjetima deminiranja.
 - b) Na zahtjev BHMACH-a treba biti dostavljena kopija skice poligona za obuku i interno testiranje.
8. BHMACH procjenjuje PREGU, u kojoj se identificira kerovođa i pas u postupku akreditacije i za istu izdaje karton akreditacije (Prilog A). Ime jednog kerovođe može se pojaviti najviše na kartici dviju akreditiranih prega .

9. REDOVNE PROCJENE PREGA

- a) **Prege** se treba procijenjivati unutar organizacije, koristeći njen vlastiti proces procjene (interna procjena). Svaku pregu treba formalno procijeniti bar jednom mjesečno od

strane trenera prega. Detalji ovoga zahtjeva moraju biti prikazani u SOP-u i potvrda su dnevnog treninga i testiranja koje vrši i kerovođa.

- b) Na zahtjev BHMACH-a, moraju biti dostupne evidencije vlastite mjesečne procjene kao i rezultati.
 - c) Na zahtjev BHMACH-a, također moraju biti dostavljeni datumi i mjesta budućih mjesečnih testova procjene prega u organizaciji.
 - d) BHMACH-ovo osoblje za OK može posjećivati testove procjene prega, bez najave ili upozorenja.
 - e) Organizacije koje posjeduju prege trebaju kontrolirati i rukovoditi površinama obuke i testiranja u smislu da ih stalno održavaju za svrhu obuke i testiranja njihovih prega, mijenjajući fingiranu minsku situaciju po svom SOP-u.
10. BHMACH će testiranje prega obavljati obavezno jednom godišnje prije akreditacije ili reakreditacije, odnosno pred početak radne sezone. Nakon položenog testa prega dobija akreditaciju sa rokom važenja od 6 mjeseci. Kerovođe na radilištu moraju nositi važeće kartone akreditacije prege BHMACH-a.
11. U slučaju da deminerska organizacija ne ispunjava uvjete kojima se održava Standardom tražena operativna upotreba prega, BHMACH može tražiti da se i prije isteka važnosti roka date akreditacije, prege podvrgnu vanrednom testiranju.
12. Procjenu i verifikaciju prega vrši komisija BHMACH-a, minimalnog sastava:
- Jedan član iz BHMACH-a, rukovoditelj testa
 - Jedan član iz RU BHMACH-a i
 - Jedan neovisni član-promatrač iz deminerske POEK organizacije, koju imenuje BHMACH.

KARTON AKREDITACIJE ZA PREGU

1. Izgled dvostrane plastificirane kartice, veličine 95x65mm.

 KARTON AKREDITACIJE ZA PREGU		
ORGANIZACIJA ZA DEMINIRANJE _____		
PODACI O KEROVOĐI		
Ime i prezime	JMBG	
PODACI O POEK-u		
Ime psa	Rasa/Boja	Identifikacioni broj

PODACI O AKREDITACIJI	
Akreditacija PREGE važi za pregiranje u svim uvjetima navedenim u odobrenom SOP-u deminerske organizacije	
Od	Do
NAPOMENA: POEK indicira poteznu žicu* Pomoćnik direktora za operacije	

* Ova sposobnost se navodi samo ukoliko je pas za to osposobljen i na testu je to dokazao.

ODGOVORNOSTI KEROVOĐE

1. **Definicija kerovođe:** Osoba kvalificirana da brine, koristi i održava radnu sposobnost obučenog POEK-a. Može raditi sa maksimalno dva POEK-a, odnosno da bude imenovani nositelj dviju prega.
2. Kerovođa ima slijedeće odgovornosti:
 - a. Kontinuirana obuka i briga za POEK-a svoje prege/a.
 - b. Dnevno i periodično testiranje i dodatna obuka POEK-a.
 - c. Pregiranje pod supervizijom sa deminerskim timom.
 - d. Pregiranje na sigurnom, efikasnom pretraživanju mina/NUS-a na dodijeljenoj površini, u skladu sa SOP-om.
 - e. Održavanje osobne/lične zaštitne opreme kao i opreme psa i alata.
 - f. Dnevno održavanje POEK-a, rad na izvještajima o radu POEK-a i prege.
 - g. Provođenje posebnih zadataka, kako je objašnjeno u SOP-u ili kako je zadao neposredni ili viši supervizor.
 - h. **Sigurno** pregiranje svih zadataka koje su zadali nadređeni.
 - i. Sve probleme po pitanju sigurnosti ili kršenja SOP-a dati na znanje nadređenim.
 - j. Pomagati u tretmanu i evakuaciji ranjenika iz minirane površine.
3. Svo osoblje zaposleno kao kerovođe mora prethodno završiti kurs za deminere i kerovođe ili samo kurs za kerovođe koji u programu sadrži i tematiku za deminera iz osnovnog deminerskog kursa. Obukom za deminera i kerovođu treba postići obučenost koju kerovođa mora primijenjivati u praksi, i to:
 - a. Opće sigurnosne mjere i vježbe deminiranja.
 - b. Hitna prva pomoć.
 - c. Upotreba osobne/lične zaštitne opreme.
 - d. Postavka deminerskog radilišta i obilježavanje.
 - e. Razlikovanje mina i upaljača te svjesnost o njihovom radijusu opasnosti.
 - f. Akcije koje se poduzimaju pri otkrivanju mine, NUS-a ili mine iznenađenja.
 - g. Procedure i vježbe povlačenja mina s daljine.
 - h. Procedure i vježbe evakuacije ranjenika iz minirane površine.
 - i. Procedure i vježbe postupaka koji se primijenjuju nakon nesreće u minskoj površini.
 - j. Međusobno upoznavanje i prilagođavanje kerovođe i POEK-a.
 - k. Dnevne obaveze kerovođe prema POEK-u i uvježbavanje istih.
 - l. Vježbe pretraživanja površina sa vježbovnim minama/NUS-om bez upaljača (mine ili NUS samo sa punjenjem eksploziva).
 - m. Ukupne odgovornosti kerovođe u radu sa POEK-om.
4. Kerovođa nema obavezu a time ni ovlaštenja za neutraliziranje ili uklanjanje mine, NUS ili mine iznenađenja, ukoliko kroz odgovarajući kurs obuke nije stekao za to neophodne kvalifikacije.

OSNOVNI KRITERIJI ZA TERENSKU PROCJENU PREGJE U DOBIJANJU AKREDITACIJE

1. Terenski testovi BHMAC-a koristit će se pri procjeni **prega** kao dio akreditacije POEK organizacije. Procjene trebaju potvrditi najmanje dolje navedene kriterije i to za svaku pregu.
2. **Prega** se procjenjuje pojedinačno. Ovo znači da se svaka prega testira na isti način i do istog standarda.
3. Općenito.
 - a. Pregu nominira operativna POEK organizacija.
 - b. Po izboru kerovođe, traka-povodac se može a i ne mora koristiti.
 - c. POEK mora slušati osnovne komande kerovođe.
 - d. POEK mora intenzivno njušiti i ne smije mu se lako odvući pažnja.
 - e. POEK treba pretražiti cjelokupne površine dodijeljenih boksova za test.
 - f. Boksovi za pretraživanje moraju biti pretraženi po SOP-u organizacije.
 - g. Indikacija POEK-a na ono što je pronašao mora biti sukladna SOP-u.
 - h. Svako indiciranje mete mora se zabilježiti i certificirati korištenjem formulara koji pokazuje skicu ili dijagram površine za testiranje.
4. **Vremenski uvjeti i uvjeti na terenu**
 - a. Testiranje se neće vršiti u slijedećim slučajevima:
 - (1) Ukoliko je brzina vjetera veća od 25km na sat (7 m/s).
 - (2) Ukoliko je vanjska temperatura viša od +30⁰C.
 - (3) Ukoliko je temperatura niža od +5⁰C.
 - (4) Ako su padavine.
 - (5) *Prije početka testa* kerovođa se izjašnjava jesu li uvjeti prihvatljivi ili ne.
 - b. Ostala ograničenja psima, a koja su prouzročena vremenom ili zemljištem, uzimaće se u obzir jedino ukoliko su posebno naglašena u SOP-u organizacije.
5. **Površina pretraživanja.**
 - a. Površina za testiranje svake prege je 400m². Ova površina je razdvojena na 4 boksa, svaki 10 x 10 m (ukupno 400m²), od čega je jedan je prazan bez mina/NUS-a. U jedan od boksova postavlja se u nivou površine tla komad od 0,5m potezne žice u cilju utvrđivanja da li je pas osposobljen da iste indicira.
 - b. Prije samog testiranja, kerovođe mogu izvan obilježenih granica pregledavati površinu (površine) za testiranje prije vršenja testiranja. Van površina boksova mora se pripremiti posebna površina, s metama koje su položene odmah ispod ili na samoj površini zemlje. Ova se površina mora koristiti za dnevni test POEK-a prije formalnog testiranja na pripremljenim površinama i kao vježbovna-kontrolna površina za neformalnu procjenu pasa u toku testa, kada kerovođe ocjene potrebu da procjenjuju svoje pse.
6. **Predmeti traženja.**
 - a. Površina za pretraživanje sadržavat će slijedeće predmete koje će svaki pas morati pronaći:

- (1) Protupješačke mine.
- (2) Protutenkovske mine (samo kod obezbijedenih poligona).
- (3) Potezne žice.

Mine-mete moraju biti vrste koje se inače pronalaze u BiH.

- b. Ukopane mine-mete koje treba pronaći bit će postavljene najmanje dva mjeseca prije testiranja.
- c. Mine-mete koje treba pronaći zakopavat će se na maksimalnoj dubini od 10 cm.
- a. Mine (ili njihovi dijelovi) na površini će biti postavljene neposredno prije testiranja. Umjesto mine(a) na površini, može se postaviti dio mine sa eksplozivom ili samo komadić eksploziva (minimalno 15gr) koji se može naći na površinama gdje je rađena mehanička priprema.
- d. Potezna žica (dužine 0,5m) će biti postavljena u jedan od boksova (minimalno mjesec dana prije testiranja- utvrđena na krajevima sa zabodenim ekserima u tlo), radi utvrđivanja koji su psi obučeni da iste pronalaze. Ovaj rezultat neće utjecati na test, ali će se ova sposobnost ubilježiti na karton akreditacije.

7. Provođenje traženja.

- a. **Prega** će moći pretraživati površinu koliko god puta želi, dok kerovođa ne potvrdi da je površina u potpunosti pretražena.
- b. Posao je kerovođe da procjenjivaču naznači pomoću markera kad i gdje je indikacija. Ako procjenjivač zatraži pojašnjenja, kerovođa će ih dati u skladu sa indikacijom mjesta koje je pokazao POEK. Pokazatelji se mogu odmah evidentirati na skicu-dijagram boksa ili na kraju testa kada se korištenjem mjerne trake bilježe mjesta indikacija na osnovu presjeka X i Y koordinata.
- c. Kad istovremeno procjenjujemo više od jedne prege, u periodu testiranja iste moraju biti udaljene jedna od druge najmanje 25m.
- d. Svi promatrači na lokaciji za testiranje moraju biti udaljeni najmanje 50m od trakom obilježene površine u kojoj će se testirati prege.

ZADOVOLJAVANJE ILI NEZADOVOLJAVAJE KRITERIJA

8. Propisani uvjeti koje prega u toku testa mora ispuniti da bi test dovela do kraja, su:
 - a. Da je POEK pozitivno indicirao mjesto mine na vježbovnoj testnoj površini (zadovoljio dnevni test), prije pristupanja dodijeljenoj površini za testiranje.
 - b. Da POEK sluša komande kerovođe.
 - c. Da POEK intenzivno njuši zadatu testnu površinu i da mu se ne može lako odvući pažnja.
 - d. Da POEK prilikom utvrđivanja indikacija nogom ne grebe po zemlji dok njušeći traga za metom.
 - e. Da je POEK pretražio cjelokupne testne površine.
 - f. Da kerovođa obilježava indikacije POEK-a po X i Y osi, prema mjestima indikacije POEK-a.
 - g. Da vrijeme pretraživanja zadate površine testiranja ne bude duže od 4 sata, računajući i vrijeme odmora.
9. Ukoliko pomoćnik rukovoditelja testa, koji prati rad prege, ocijeni da nije ispunjen jedan od gore navedenih uvjeta koje prega mora da ispuni u toku testiranja ili je ranije utvrđeno da je u nekom boksu promašena mina, predložiti će rukovoditelju prekid daljeg testa, o čemu će odlučiti rukovoditelj.

10. Prekid toka testiranja može tražiti i kerovođa ako ocijeni da POEK ne može uspješno završiti test.
11. Prekid toka testiranja bilježi se kao nezadovoljavanje uvjeta i kao neuspješan konačni rezultat testa, a evidentira se sa razlogom prekida u napomeni Zapisnika testiranja.
12. Prega je prošla test ukoliko ispuni propisane uvjete testiranja i POEK indicira sve mete koje se nalaze unutar površine(a) za pretraživanje.
 - a. Test će biti završen kad kerovođa izjavi komisiji (pomoćniku ili rukovoditelju testa) da je POEK završio s pretraživanjem pojedinačnih boksova.
 - b. Vidljiva indiciranja mete POEK-a trebaju se slagati s onim što je navedeno u SOP-u organizacije.
 - c. Indikacija se prihvata valjanom ukoliko nije na većoj razdaljini od 0,5m od mjesta postavljene mete.
 - d. Ukoliko nema više od 100% lažnih indikacija od broja ukopanih meta.
13. Prega koja nije prošla test može se prijaviti za ponovno testiranje nakon sedam dana, a ako i tada ne zadovolji za svako daljnje testiranje može se prijaviti nakon mjesec dana.
14. Prijavu prega za redovno ili ponovljeno testiranje radi akreditacije vršiti nakon zadovoljenih početnih uvjeta (tačka 7. i obrascu datom u prilogu F).

**PREGLED SADRŽAJA OPERATIVNIH PROCEDURA ZA PREGIRANJE
PODNIJETIH BHMACH-u NA PROCJENU:**

Red broj	Pojediniosti	Prihvatljivo		Primjedbe
		Da	Ne	
<i>(a)</i>	<i>(b)</i>	<i>(c)</i>	<i>(d)</i>	<i>(e)</i>
1.	U kojim slučajevima se koristi prega u deminiranju			
2.	Sigurnosna pravila i pravila ograničenja upotrebe POEK-a			
3.	Odgovornosti osoblja za pregiranje na radilištu			
4.	Načini pretraživanja koji će se koristiti u različitim slučajevima upotrebe POEK-a			
5.	Način indikacije POEK-a na prisustvo mina/NUS-a i daljnji postupak deminera			
6.	Osobna/lična zaštitna oprema kerovođe i prateća oprema POEK-a			
7.	Dnevne obaveze kerovođe prema POEK-u			
8.	Procedure interne dnevne provjere sposobnosti POEK-a od strane kerovođe			
9.	Procedure interne mjesečne provjere (testiranja) prega od strane trenera prega			

PROCES AKREDITACIJE ZA POEK ORGANIZACIJE

Organizacija		Prva posjeta BHMAC-u:	
Primljen pisani zahtjev:		File otvoren:	
Proces započeo:		Proces završio:	
1 akreditacija odobrena:		Procjenjivač:	
Akreditacija obnovljena:		Akreditacija/reakreditacija važi(od-do):	

SADRŽAJ PROCJENE

R.br	Predmet	Primljeno (datum)	Prihvatljivo		Primjedbe
			Da	Ne	
1.	Važeće operativne procedure za pregiranje (zaseban SOP ili dio SOP-a)				
2.	Imenovanje certificiranog trenera PREGA u strukturi organizacije				
3.	Certifikati za kerovođe				
4.	Podaci o psima (Knjižice POEK-a)				
5.	Lokacije i dokumentacija o površinama za obuku i testiranje POEK-a				
6.	Procjene prega kroz testiranje BHMAC-a				Minimalno dvije prege moraju položiti test.

Ostala zapažanja:

PROCJENU IZVRŠIO:

**PRIJAVA
za testiranje prega radi akreditacije**

Organizacija za deminiranje: _____ **Predloženi datum testiranja** _____ **200** __.g. **Test poligon** _____

Kontakt osoba (trener prega) : _____ **Tel:** _____ **Fax:** _____

Prega broj	Ime i prezime kerovođe	JMBG	Ime POEK-a	Rasa/Boja	Datum štenjenja i zemlja porijekla	Identifikacioni broj